

Eesti Ornitoloogiaühing Estonian Ornithological Society

Pr Ülle Rajasalu
Maavanem
Harju Maavalitsus
info@mv.harju.ee

Teie

Meie 18.10.2013 nr LIK-13/6-2

Hr Tiit Leier
Maavanem
Rapla Maavalitsus
info@rapla.maavalitsus.ee

Hr Andres Metsoja
Maavanem
Pärnu Maavalitsus
mv@mv.parnu.ee

Eesti Ornitoloogiaühingu täiendatud seisukoht Harju, Rapla ja Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi eelnõu osas

Lugupeetud maavanemad

Eesti Ornitoloogiaühing (EOÜ) esitas 30.09.2013 kirjaga nr LIK-13/6 seisukohad Harju, Rapla ja Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi koridori asukoha määramine“ keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi eelnõu kohta. Keskkonnaministeerium vastas 03.10.2013 kirjaga nr 11-2/13/6294-26, kus selgitas, et Keskkonnaministeerium teeb KSH järelevalvajana otsuse programmi heakskiitmise või heakskiitmata jätmise osas, kontrollides muuhulgas KSH menetluse õigusaktide nõuetele vastavust (KeHJS § 38 lg 2 p 2) ning arvestades seda, kuidas strateegilise planeerimisdokumendi koostaja on KSH programmi kohta esitatud ettepanekute ja vastuväidetega arvestamata jätmist põhjendanud (KeHJS § 39 lg 3 p 3). Pärnu Maavalitsus vastas 09.10.2013 kirjaga nr 12-2/2013/1857-2, et kuna Rail Balticu (RB) planeerimise keerukus tuleneb nii raudtee iseloomust kui ka planeeritava ala suurest ulatusest, siis peab kõiki

esitatud ettepanekuid analüüsima omavahelises koosmõjus. Seega lõplikud vastused esitatud ettepanekutele on võimalik anda alles pärast RB maakonnaplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH programmi avalike arutelude toimumist. Samuti kutsuti EOÜ-d osalema avalikel aruteludel. EOÜ tänab vastuste eest ja nõustub, et kahtlusteta on RB planeerimine Eesti lähiajaloo keerukaim planeerimisülesanne, mis nõuab kõigi osapoolte tõsist tööd ning ka kannatlikkust.

Kuna KSH programmi avalikustamise tähtaega on pikendatud 20. oktoobrini 2013, esitame täiendatud seisukohad, mis tegelikult asendavad meie 30.09.2013 kirjas nr LIK 13/6 esitatuid (kuna kõik sealesitatu on samuti alles). Täienduste põhjus on see, et kõigil EOÜ linnukaitsekomisjoni liikmetel ei olnud ebamõistlikult lühikese aja jooksul võimalik oma seisukohta avaldada.

KSH programmi pt 4.3 Täiendavad uuringud sätestab, et „võttes aluseks määratletud kriteeriume, nende mõju ulatust ja mõju olemust, samuti problemaatiliste alade analüüsi tulemusi, määratletakse täiendavate uuringute vajadus ja viiakse läbi uuringud eelnevalt koostatud ja läbiviidud meetodika alusel. Uuringute meetodika kooskõlastatakse Tellijaga ja vajadusel akadeemilise nõukojaga. Uuringud viiakse läbi KMH täpsusastmes“. EOÜ peab akadeemilise nõukoja moodustamist heaks ja vajalikuks lahenduseks. Ometi on see vaid asendus- ja hädameede olukorras, kus projekti ajakava ei võimalda planeerimist ja mõjude hindamist soovitava põhjalikkusega läbi viia.

Kogu KSH ajakava on üles ehitatud nii, et peamine osa tööst tehakse olemasolevaid andmeid kasutades ning nende alusel liikide ja elupaikade levikut modelleerides. Võimalike välitööde ajaks on kavandatud vaid pool vegetatsiooniperioodi. Eelanalüüsi käigus on kaardistatud küll võimalikud konfliktid piirkonnad ja antud eelhindang, missuguseid teemasid tuleb käsitleda, kuid eeltöö on ebapiisav. Enamasti on vajaliku tegevusena toodud „botaaniline ja zooloogiline ülevaatus“, vahel ka konkreetsemalt „hindang elupaikade sidususele“ või „zooloogiline ja botaaniline inventuur“.

1. EOÜ on seisukohal, et täiendavate uuringute läbiviimine on niivõrd oluline, et määratlemata nende täpsemad teemasid ning ajalist ja ruumilist ulatust juba KSH programmis, on suur oht kogu planeerimis- ja KSH/KMH protsessi takerdumiseks. Praeguses etapis uuringute vajaduse selgeks tegemata jätmine tähendab pealiskaudset ja ebapiisavat ettevalmistustööd. EOÜ hinnangul peavad näit linnustiku teema eeluuringud juba enne KSH programmi kinnitamist olema kindlaks määratud järgmises täpsusastmes: (1) Kotkaste ja must-toonekure pesitsusterritooriumide kaardistamine ja pesade otsimine 2 km raadiuses Rail Baltic (RB) trassi alternatiividest; lisada GIS kiht potentsiaalselt sobivate elupaikadega; kestvus 1 aasta, vastutav isik / ---/; (2) kaitsekorralduslikult oluliste rähniliikide pesitsusterritooriumide kaardistamine 1 km raadiuses RB trassialternatiivide vanametsaaladel, kus viimase viie aasta jooksul ei ole rähnide kaardistamist toimunud – kestvus 1 pesitsusperiood, vastutav isik /---/. (3) metsisemängude suuruse ja asukoha määramine 3 km raadiuses RB trassialternatiividest (lisa GIS kiht teadaolevate ja elupaigatüübilt sobivate aladega); kestvus vähemalt 1 pesitsusperiood enne KSH/KMH aruande koostamist; vastutav isik /---/. (4) teiste kaitsekorralduslikult oluliste metsakanaliste inventuur 2 km (teder) või 1 km (laanepüü) raadiuses RB trassialternatiividest (lisa GIS kiht teadaolevate ja elupaigatüübilt sobivate aladega); kestvus vähemalt 1 pesitsusperiood enne KSH/KMH aruande koostamist; vastutav isik /---/. Jne.

2. KeHJS § 36 lg 2 p 2 sätestab, et KSH programm selgitab ja nimetab strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasneva keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkuse ja võimaliku mõju Natura 2000 võrgustiku alale. EOÜ hinnangul on võimalikke mõjusid püütud küll nimetada, kuid mõjude eelanalüüs, st selgitused, sisuliselt puuduvad. Natura hindamise puhul tuleb juba KSH programmi koostamise raames läbi viia Natura eelhindamine ja lisada selle aruanne KSH programmile, et oleks selge, missuguste mõjudega tegelema hakatakse. Asjakohase hindamise aruanne lisatakse hiljem KSH aruandele.

3. EOÜ hinnangul on vähemalt Pärnumaa osas RB trassialternatiive valikusse jäänud liiga vähe. Ehkki Natura 2000 linnualade ja teiste kaitstavate alade läbimist on püütud vältida, on mitmes Pärnumaa piirkonnas ja ka teistes maakondades ette näha tõsiseid vastuolusid kaitsekorralduslikult oluliste liikide elupaikade (näit metsise püsielupaigad) või Natura 2000 aladeks sobivate, kuid võrgustikku veel esitamata alade (varialade) soodsa seisundi säilitamisega.

4. Kumulatiivse mõju hindamise puhul tuleks selgelt välja tuua, milliseid kumulatiivseid mõjusid arvestatakse ja miks. Sellist mastaapi projekti puhul on kumulatiivseid mõjusid palju, kuid KSH metoodikas tuleks selgelt välja tuua, millistega tegeldakse, ehk mis on olulised. Ka ei selgu, kas KSH töörühm asub läbi töötama kõigi projekti mõju piirkonda jäävate KOV-de üldplaneeringuid, et selgitada, kas RB-l võib tekkida kumulatiivseid mõjusid.

5. Tabelis 2 on küll toodud hindamiskriteeriumid, aga pole antud nende kaalusid, ehk mis on olulised mõjud - mis vähemolulised. Kõik ei saa olla võrdse tähtsusega. Kaalud on väga olulised ka Saaty meetodi puhul (vt ka käesoleva kirja p 6).

6. Programmi eelnõu kohaselt kasutatakse hindamiseks Saaty meetodit. EOÜ teeb ettepaneku KSH programmis meetodit ja selle kasutamise piiranguid kirjeldada. Vaatamata sellele, et Saaty meetodit on soovitatud KMH-KSH käsiraamatutes, on tegu matemaatilise meetodiga, millel on teatud piirangud. Vaid nende järgimisel meetod „töötab“, st annab usaldusväärseid tulemusi. EOÜ väidab, et Eestis ei ole seni meetodi piirangutega arvestatud ning selle alusel koostatud hinnangud on erandita vigased.

7. Rahul ei saa olla kaasatavate ringiga, mis toodud ptk.3.5., ja selle detailsusega. Hetkel on nimetatud VVOdena: "Valitsusvälised organisatsioonid:

Eesti Erametsa Liit,

keskkonnaorganisatsioonid (EKO)

Kohalikud ettevõtjad

Kohalikud elanikud mõjupiirkonnas (elanikud, töötajad, suvitajad)

Teadlaskond

Avalikkus"

Selline jaotus on liiga üldine. Tuleks näidata selgelt, keda ja kuidas kaasatakse. Hetkel esitatud määratlus "töötajad" "suvitajad" või "teadlaskond" jne ei ole asjakohane.

8. EOÜ peab ka pikendatud KSH programmi eelnõu avalikustamist, mis lõpeb 20.10.2013, liiga lühikeseks. Leiame, et paljud inimesed saavad kavandatavast tegevusest lähemalt aimu alles koosolekul, kuid ka pikendatud tähtaja puhul jääb osade valdade elanikel liiga vähe aega esitada põhjendatud ettepanekuid KSH programmi täiendamiseks. EOÜ teeb ettepaneku veelkord pikendada KSH programmi avalikku väljapanekut.

9. EOÜ teeb ettepaneku avalikustada RB trassi alternatiivid ka Maa-ameti geoportaalis ning teha RB kodulehel kättesaadavaks trassi GIS-kihid. Erineva lahtusega pdf-dokumendid, mis seni ainus allalaetav geoinfo, aitab vaid piiratud ulatuses kaasa kohalike elanike ja teiste huvirühmade võimalustele projekti kohta oma arvamust avaldada.

EOÜ rõhutab, et Rail Baltic on nii riiklikult kui piiriülevalt väga tähtis taristu, kuid nii suurel taristul on ka suured keskkonnamõjud, ja neid tuleb trassi kavandamisel korralikult arvestada.

Lugupidamisega

/Allkirjastatud digitaalselt/

Andres Kalamees
Direktor

Koopia:

Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakond, maris.malva@envir.ee

OÜ Hendrikson & Ko, hendrikson@hendrikson.ee

Veljo Volke
56157088
Veljo.Volke@eoy.ee